КАНТРОЛЬНАЯ РАБОТА № 2. МАРФАЛОГІЯ

Заданне 1. Насупраць дзеясловаў, якія абазначаюць адпаведныя тыповыя гукі, запішыце назоўнікі — назвы тых, хто гэтыя гукі ўтварае.

Максімальны бал = 5 (1 назоўнік – 0,5 балаў).

1) выць, 2) чырыкаць, 3) гаргатаць, 4) бляяць, 5) каркаць, 6) журчаць, 7) стракатаць, 8) квахтаць, 9) мяўкаць, 10) кукарэкаць.

Заданне 2. Перакладзіце словазлучэнні на беларускую мову.

Максімальны бал = 5 (1 правільна перакладзенае словазлучэнне – 0,5 бала).

Сварить ботву, накрашенная бровь, притяжательное местоимение, маленький перепеленок, проданная посуда, встретиться на рассвете, отключённое электричество, сломанная прялка, солёная селёдка, красная гвоздика.

Заданне 3. Выпішыце з тэксту ўсе назоўнікі, якія маюць ці могуць мець нулявы канчатак.

Балы: 1 слова = 0,5 бала.

Цецярук
Цецерука
Цешыць сябра-дзівака:
— Я цябе
З тваёй цяцерай
Запрашаю
На вячэру.

Вечар
Цёмны
Ноч прыводзіць,
Цецярук жа
Не прыходзіць,
Не заве
На вячэру
І ні сябра,
Ні цяцеру.

А.Дзеружынскі

Заданне 4. Займенники *ніхто* і *ўсе* — антонімы. Уявіце сабе такую маўленчую сітуацыю, у якой яны аказаліся б сінанімічнымі. Запішыце такое выказванне.

Максімальны бал = 4.

Заданне 5. Колькі назоўнікаў тут запісана? Выпішыце іх і ўкажыце, якое лексічнае значэнне яны маюць або могуць мець.

Балы: 1 бал за кожны назоўнік.

Прыпынілася гаворка:
Вылезла з дупла вавёрка,
Мыш залезла ў сваю норку.

Заданне 6. Перакладзіце словазлучэнні на беларускую мову, увб дзеяслоў не паўтараўся..

Макс. бал = 5 (адно правільна запісанае словазлучэнне – 1 бал).

Открыть дверь, открыть книгу, открыть глаза, открыть бутылку, открыть собрание.

Заданне 7. Укажыце граматычнае значэнне падкрэсленых слоў і спосаб яго выражэння.

Балы: 1 слова = 1 бал.

Браць — узяць; маленькі поні; ногі — нагі; лета змяніла восень; насіць — буду насіць.

Заданне 8. Запішыце дзве назвы раслін, якія складаюцца з дзеяслова ў форме загаднага ладу і назоўніка ў форме вінавальнага склону.

Максімальны бал = 2 балы (1 бал = 1 назва)

Заданне 9. Выпішыце словы з нулявым канчаткам і патлумачце, ці існуе розніца паміж сцвярджэннямі:1) у слове няма канчатка; 2) у слове нулявы канчатак.

Балы: 0,5 бала за правільна падкрэсленае слова + 1 бал за тлумачэнне.

Дзесьці, дзеці, горача, зелень, імкнуўся, сцвярджае, з кім, пішуць, там, пароль, дыстрыбуцыя, верабей, скажаш, свякроў, бясспрэчна, дробны, падышоў, па-мойму, паліто.

Заданне 10. Запішыце па два дзеясловы з прыстаўкай *па-*, якія маюць значэнне:

Максімальны бал: 2,5 бала

1. Закончанасці дзеяння: ... . 2. Пачатку дзеяння: ... . 3. Нязначнай ці няпоўнай меры дзеяння, што адбываецца на працягу кароткага часу: ... . 4. Няпэўнай працягласці, паўторнасці дзеяння: ... . 5. Дзеянняў, якія адносяцца да многіх асоб, прадметаў: ... .

Заданне 11. Утварыце і запішыце парадкавыя лічэбнікі.

Максімальны бал = 4 балы (0,5 бала за кожны правільна запісаны лічэбнік)

1.	пяць →	
2.	шэсцьдзесят →	
3.	тысяча →	
4.	сто семдзесят дзевяць мільёнаў →	
5.	адзін →	
6.	дваццаць пяць тысяч →	
7.	дзвесце →	
8.	дзевяцьсот дваццаць два (гады) →	

Заданне 12. З твораў Якуба Коласа выпісаны сказы. Вызначце трыванне падкрэсленых дзеясловаў. Патлумачце, якія сродкі дапамаглі Вам правільна вызначыць трыванне ў кожным выпадку. Адказ афарміце ў выглядзе прапанаванай табліцы.

Максімальны бал: 5 балаў (1 бал за кожны дзеяслоў)

№	Слова	Трыванне	Сродкі вызначэння трывання

1. Міхал ішоў, з ім ішлі і думкі, а з імі вобразы ўставалі і ў сэрцы водгук ***выклікалі***. 2. Сваё галоўнае прызначэнне як настаўніка Лабановіч вызначаў так: абудзіць у вучнях і ***выклікаць*** да дзеяння крытычны розум. 3. Яно ***выклікала*** непакой у дзедавым сэрцы і клалася цяжкім каменем на яго старыя плечы. 4. Толькі дзесь сава-начніца, бы якая чараўніца, ***выклікала*** людзям ліха. 5. Пачуццё жалю і крыўды за сялянства ***выклікала*** ў маладога настаўніка абурэнне.

Заданне 13. Выпішыце: 1) словы, якія называюць эмоцыі; 2) словы, якія выражаюць эмоцыі. Укажыце, да якой часціны мовы яны належаць, 3) з падкрэсленымі словамі прыдумайце і запішыце сказы.

Максімальны бал: 5

Брава, вау, каханне, кпіць, Міхасёк, ***патоля***, прыкрасць, ***ох***.

Заданне 14. Разам з нумарам сказа выпішыце выдзеленае слова і напішыце, да якой часціны мовы яно адносіцца.

Максімальны бал: 3 балы (0,5 бал за 1 правільна вызнач.часціну мовы)

1. **Вечарам** горад станові..ца блакітным і паволі запальвае агні. 2. Гучаць вясёлыя песні, ідуць шчаслівыя па́ры, смяюцца і шэпчуцца **закаханыя**. 3. Даша са здзіўленнем пазірала на **ваеннага**, быццам не верыла, што гэта той самы Геня-сусед. 4. **Санлівага** не дабудзішся, **лянівага** не дашлешся. 5. Канчалася лета, дагараў **адзін** з апошніх жніўеньскіх дзён. 6. Усё **лепшае** ў жыцці параўноўваецца з вясною. 7.**Вякамі** ёй ходу-жыцця не давалі, вякамі чынілі насмешкі ды кпіны, вякамі крыўлялі, глушылі, тапталі вялікую мову няшчаснай краіны.

Заданне 15. Калі словы пішуцца разам, пастаўце лічбу 1, праз злучок – 2, асобна – 3.

Максімальны бал: 3 балы (за кожную памылку здымаецца 0,5 бала)

Арт...салон		Дып...корпус		Арт...падрыхтоўка	
Асобасна...значымы		Жуль...вернаўскі		Маўленча...арыентаваны	
Мала...пісьменны		На...ўцёкі		Прадметна...алфавітны	